

**TURU-
UURINGUTE
AS**

PÄÄSTEAMET
Estonian Rescue Board

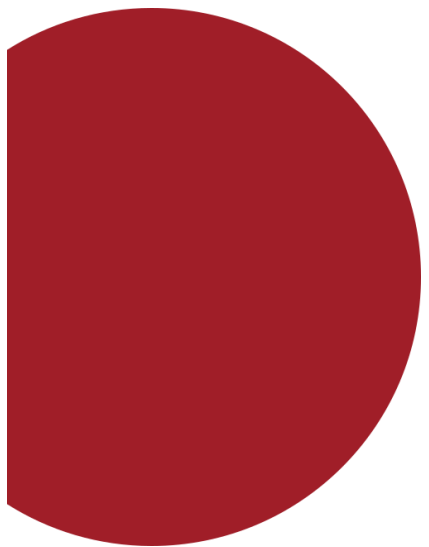
Elanikkonnakaitse - hoiakud ja teadlikkus kriisivalmiduse osas

Päästeamet

November 2024

Teemad

- **Varumine**
 - [Olemasolevad vahendid ja varud kriisi- ja hädaolukorras hakkama saamiseks](#) (6)
 - [Kriisivarude ja kriisiks valmistumise info saamise veebileht](#) (7)
- **Kriisivalmidus**
 - [Valmisolek võimalikuks kriisiolukorraks – hinnang](#) (1)
 - Mitte-valmistumise põhjused (2)
 - [Võimekus iseseisvalt hakkama saada ühe nädala ilma elektri, vee ja küttega – hinnang](#) (3)
- **Ohuteavitus**
 - [Ohuteavituse kanalite usaldamine](#) (5)
 - [Teadlikkus riigi ametlikest ohuteavituse kanalitest](#) (4)
- **Varjumine**
 - [Käitumine riigi ohuteavituse korral](#) (8)
 - [Avalikes varjumiskohtades varjumise võimalused](#) (9)
- **Evakuatsioon**
 - [Käitumine evakuatsiooni korral](#) (10)
 - [Kaasavõetavad asjad evakuatsiooni korral](#) (11)

Metoodika

Metoodika

- **Üldkogum:** vähemalt 18-aastased Eesti elanikud (Statistikaameti andmetel 01.01.2024 seisuga 1 106 808 inimest)
- **Küsitlusinstrument:** struktureeritud ankeet, mis koostati Päästeameti ning Turu-uuringute AS-i koostöös.
- **Andmekogumise meetod:** Omnibuss: 50%Turu-uuringute AS veebipaneel ja 50% telefoni-intervjuud)
- **Valimi moodustamine:** Kasutati üldkogumi proportsionaalset mudelit soo, vanusegruppide, rahvuse, hariduse, piirkonna ja asulatüübi järgi ehk küsitlustöö käigus jälgiti lõppvalimi (küsitlusele vastanud) proportsionaalsust nimetatud lõigetes, vajadusel suunati alatäitunud rühmadesse rohkem meeldetuletuskirju ja/või võeti kasutusele lisavalim. Peale küsitlustöö lõppu teostati andmete kaalumise (Slaid 5).
- **Valimiviga:** $\pm 3,1\%$, väiksemate gruppide vaatlemisel võib viga olla suurem
- **Intervjuude pikkus:** 11 küsimust

Omnibussi laine	Vastajate arv	Küsitlusaeg
10/2024	1 007	1.10 – 10.10.2024
11/2024	1 010	29.10 – 4.11.2024

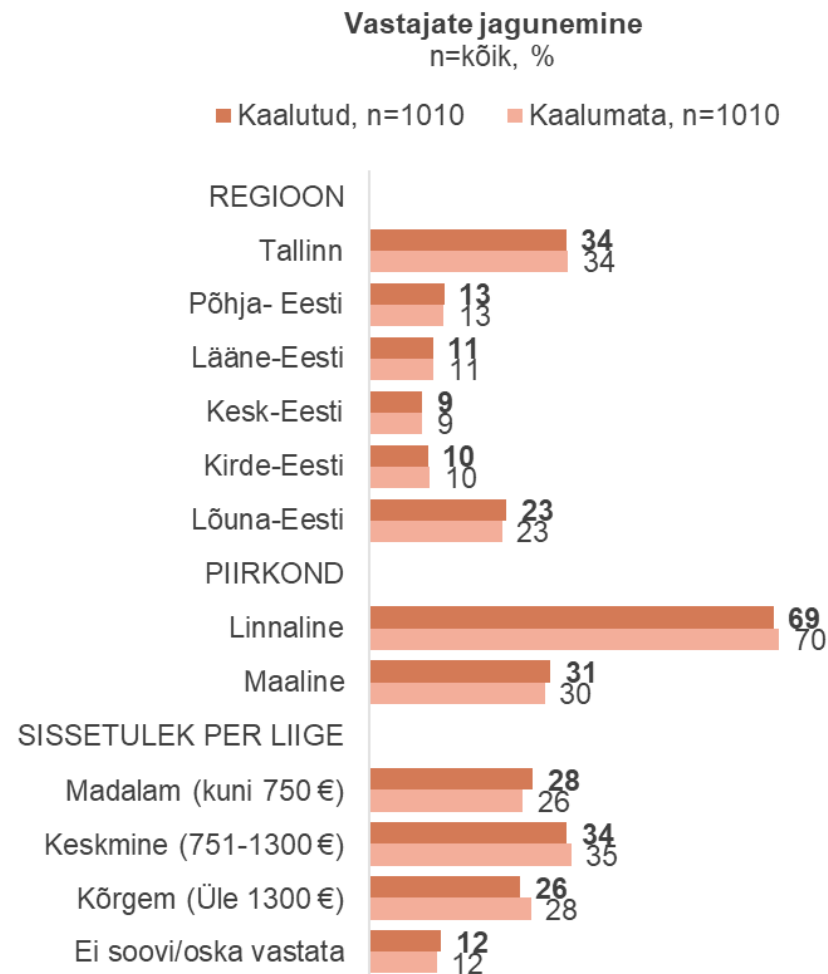
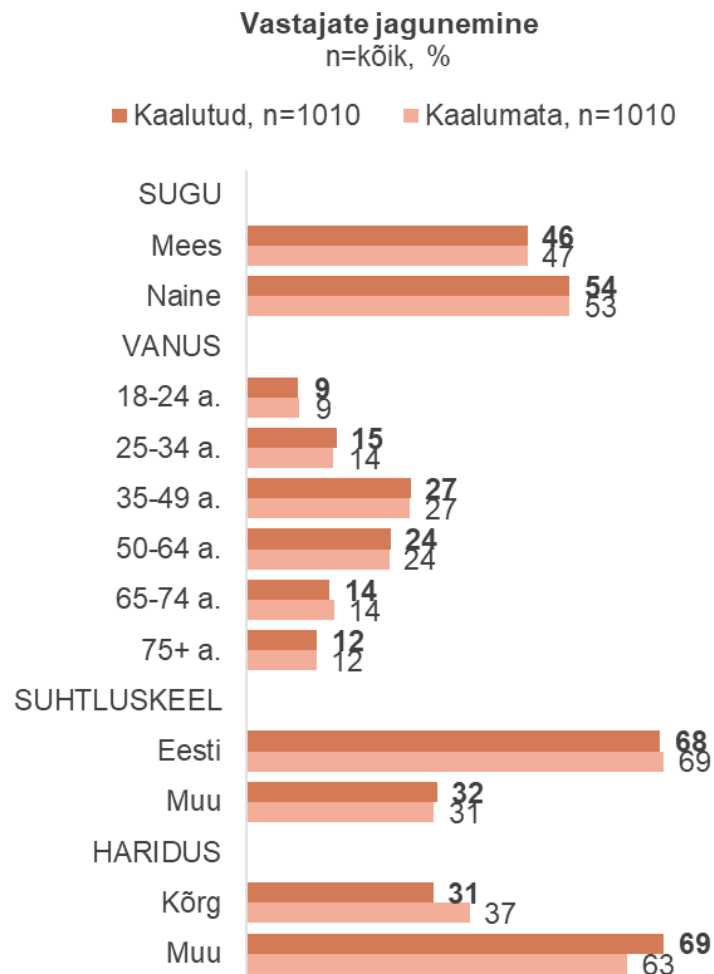
- **Tulemuste esitamine:**
- Käesoleva raporti joonistel ja tabelites esitatud andmed on ümardatud (esitatud pole komakohtadega arve), mistõttu ei pruugi vastuskategooriate osakaalude liitmisel saadav summa alati tulemuseks anda täpselt 100%.
- Aruande tekstis on tulemuste võrdlus sotsiaal-demograafilistes lõigetes esitatud vaid sel juhul, kui rühmade vahelised erinevused või rühmade erinevused koguvälimi keskmisest osutusid statistiliselt oluliseks (95%-lisel usaldusnivool).

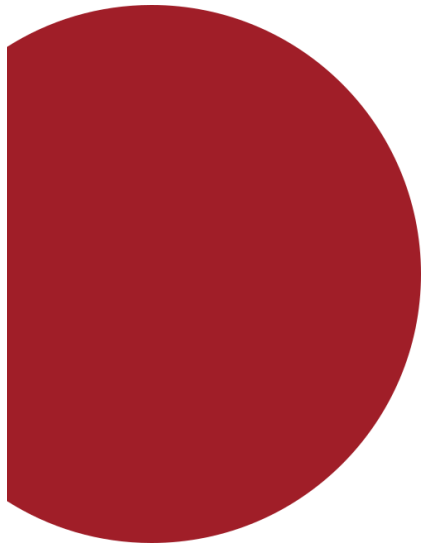
Metoodika

Vastajate jagunemine

* Regionaalne jaotus põhineb NUTS 3 jaotusel:

- Põhja-Eesti: Harju maakond
- Lääne-Eesti: Hiiu, Lääne, Pärnu ja Saare maakond
- Kesk-Eesti: Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond
- Kirde-Eesti: Ida-Viru maakond
- Lõuna-Eesti: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond

Tulemused

Varumine

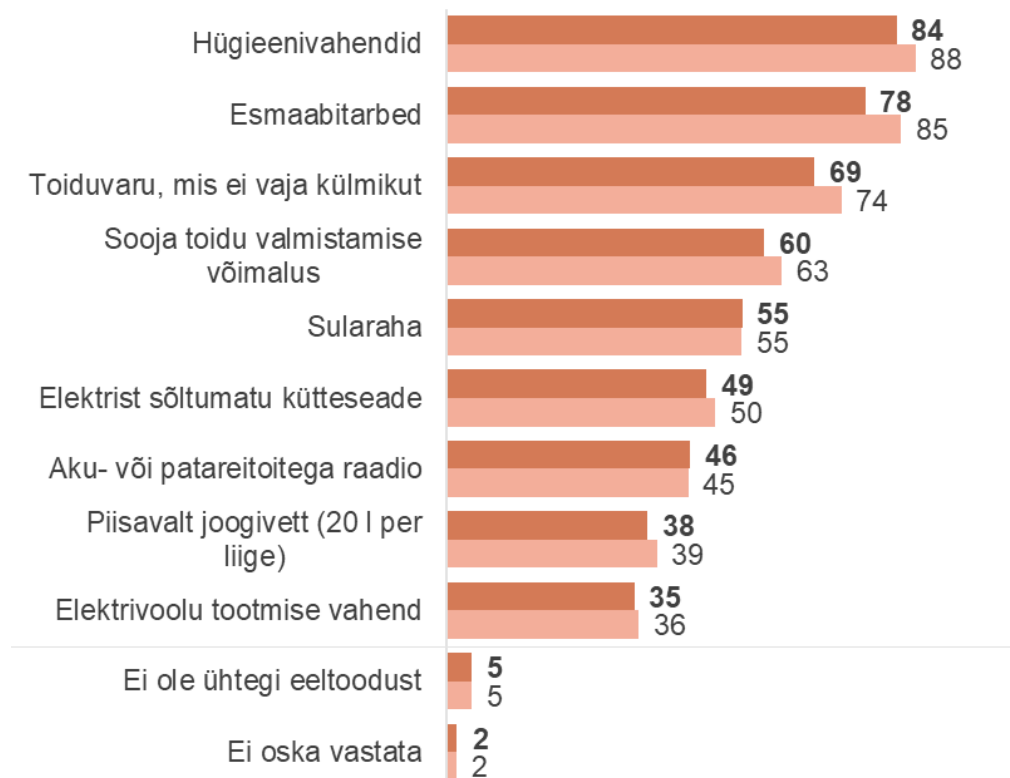
Olemasolevad vahendid ja varud kriisi- ja hädaolukorras hakkama saamiseks

- Kriisi- ja hädaolukorras hakkama saamiseks on suuremal osal elanikkonnast vajalikud vahendid ja varud olemas.
- Kõige suuremal osal elanikkonnast on olemas hügieenivahendid ja esmaabitarbed (vastavalt 84% ja 78%), 69% on olemas külmikut mittevajav toiduvaru ning enam kui pooltel sooja toidu valmistamise võimalus ja sularaha. Pooltel on olemas ka elektrist sõltumatu kütteseade. Vähem kui pooltel on olemas aku- või patareitoitega raadio, piisavalt joogivett või elektritootmise vahend.
- Kõikide varude olemasolu nimetati sel korral veidi harvemini kui eelmises uuringus.
- Erinevad vahendid ja varud on sagedamini olemas üle 50-aastasel, eestikeelsetel ja maapiirkondade elanikel. Haridusest ja sissetulekugruppidest tulenevalt olulisi erisusi ei ilmnenu.

Olemasolevad vahendid ja varud kriisi- ja hädaolukorras hakkama saamiseks

n=kõik, %

■ 11/2024, n=1010 ■ 10/2024, n=1007

Varumine

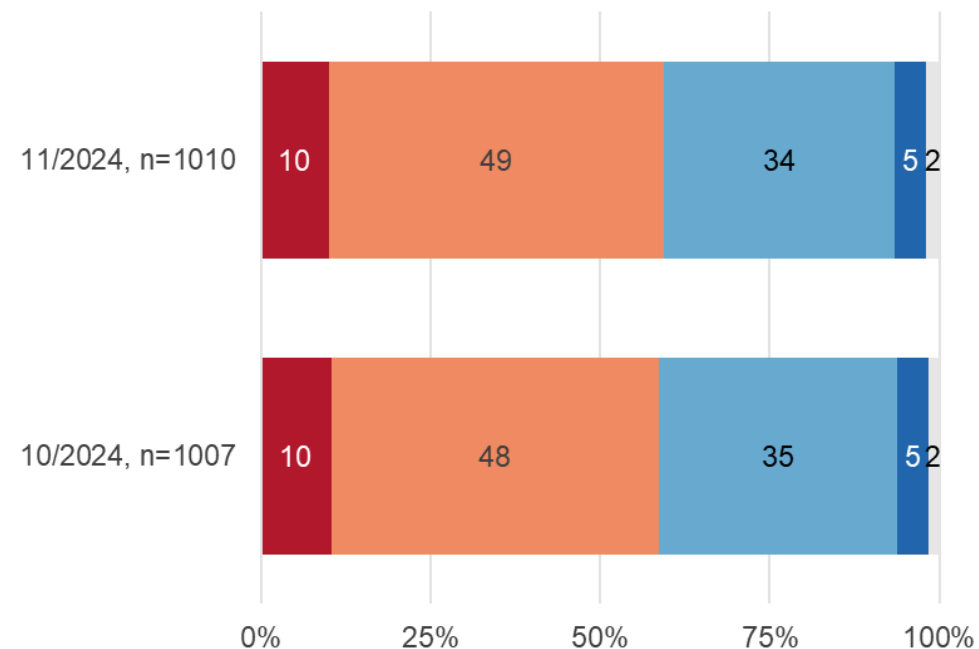
Olemasolevad vahendid ja varud kriisi- ja hädaolukorras hakkama saamiseks

- Vastavalt sellele, kui palju erinevaid vahendeid ja varusid vastajal kriisi- ja hädaolukorraks loetletud 9-st olemas oli, jaotasime nad nelja erinevasse gruppi:
- **10%-l on olemas kõik varud (9)** – keskmisest sagedamini meestel, 65-74-aastastel, eestikeelsetel, Lääne-Eesti ja maapiirkondade elanikel;
- **49%-l on olemas suurem osa varudest (5-8)** – keskmisest sagedamini üle 50-aastastel ja eestikeelsetel, Põhja- ja Kesk-Eesti ja maapiirkondade elanikel;
- **34%-l on olemas mingid varud (1-4)** – keskmisest sagedamini 18-34-aastastel, muukeelsetel, Tallinna ja Kirde-Eesti ning linnaliste piirkondade elanikel; sagedamini on neil olemas hügieenivahendid (78%) ja esmaabitarbed (68%), toiduvaru (42%) ja seejärel erinevalt eelmistest gruppidest sularaha (31%);
- **5%-l ei ole varusid (0)** – keskmisest sagedamini 35-49-aastastel, muukeelsetel ja madalamasse sissetulekugruppi kuulujatel.
- Tulemused olid sarnased ka eelmisel kuul.

Kriisivarude seis

n=kõik, %

- Olemas kõik varud (9)
- Olemas suurem osa varudest (5-8)
- Olemas mingid varud (1-4)
- Ei ole varusid (0)
- Ei oska vastata

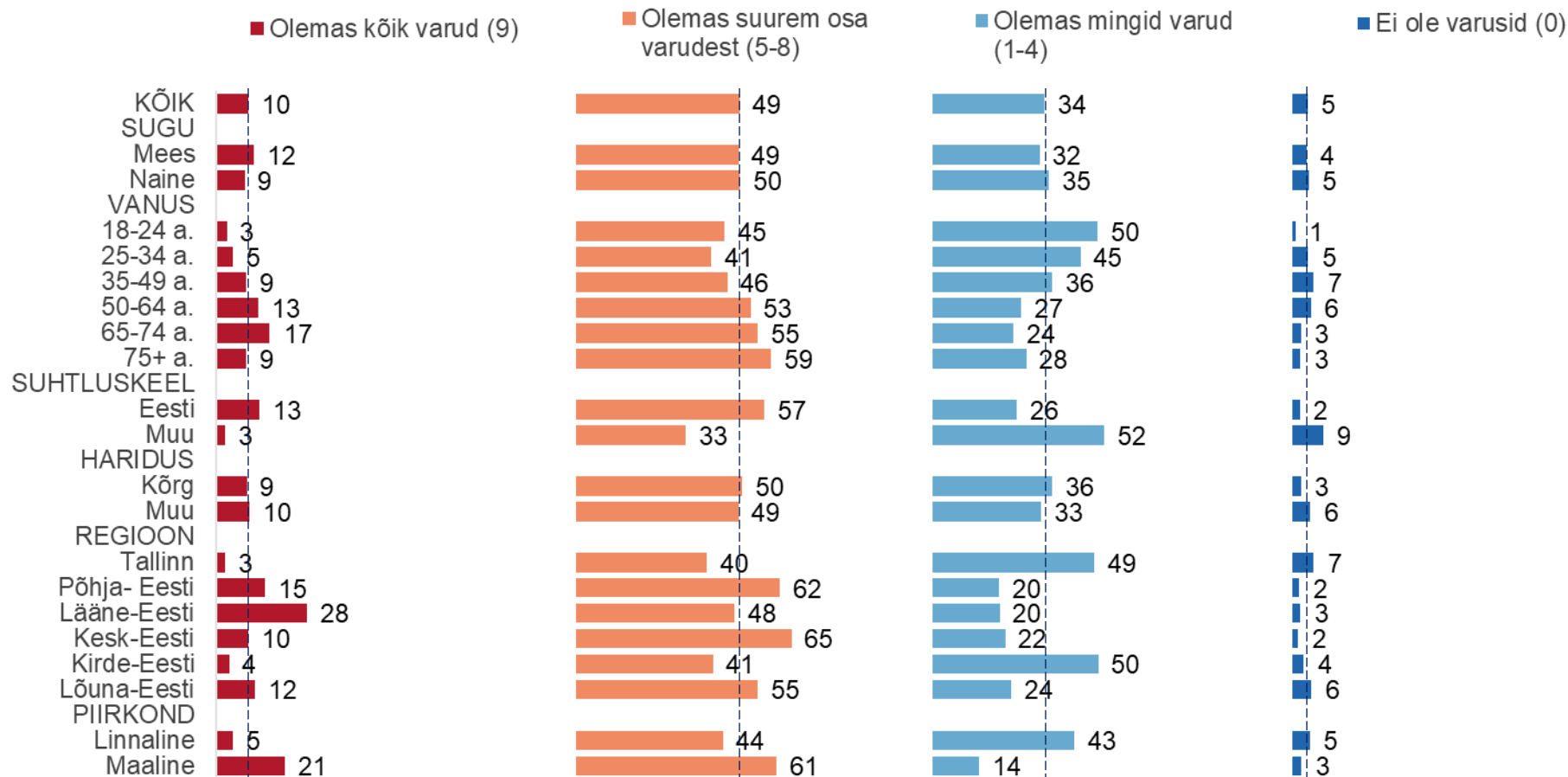

Varumine

Olemasolevad vahendid ja varud kriisi- ja hädaolukorras hakkama saamiseks

Kriisivarude seis

n=kõik, %

Varumine

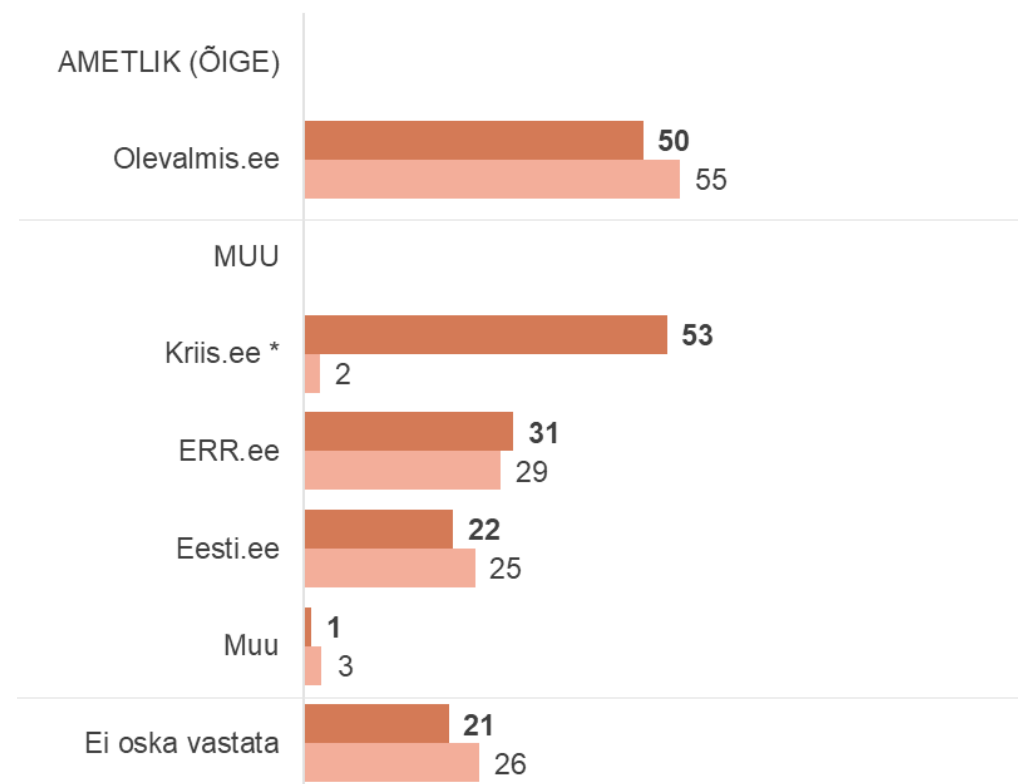
Kriisivarude ja kriisiks valmistumise info saamise veebileht

- Vajalikku infot kriisivarudest ja kriisiks valmistumiseks leitakse enim (pea poolte poolt) veebilehelt **olevalmis.ee** ja **kriis.ee**.
- **Olevalmis.ee** on ühtlasi ka ametlikuks vastava info otsimise kanaliks. Sagedamini otsiksid just sellelt lehelt infot naised (54%), 18-24-aastased (68%), eestikeelne (53%) ja kõrgharidusega (59%) elanikkond.
- **Kriis.ee** lehelt otsiksid infot sagedamini 18-34-aastased (65-70%) ja kõrgharidusega (60%) elanikkond.
- Pea kolmandik elanikkonnast loodaks leida infot kriisivarude ja kriisiks valmistumise kohta ka **ERR.ee** ja neljandik **Eesti.ee** vahendusel. ERR.ee vahendusel sooviks infot leida sagedamini üle 64-aastased (37-42%) ja eestikeelne (39%) elanikkond.
- Muude vastustena nimetati 1% poolt mõnda muud veebilehte.
- Kõigilt nimetatud kanalitelt oleks infot otsimas sagedamini end kriisiolukorraks hästi ettevalmistanud elanikud, ühtlasi need, kes peavad enda võimekust võimalikus kriisiolukorras vähemalt nädala iseseisvalt hakkama saada heaks.
- Murettekitavalt palju on aga inimesi, kes **ei tea**, milliselt veebikanalilt vajalikku infot leida võiks (viiesimik); sagedamini on neid meeste (26%), üle 64-aastaste (29-38%), muukeelsete (30%) ja kõrgharidusest madalama haridusega (25%) elanike seas, piirkonniti Kirde-Eestis (33%).

Veebileht, kust leitakse vajadusel infot kriisivarudest ja kriisideks valmistumiseks

n=kõik, %

■ 11/2024, n=1010 ■ 10/2024, n=1007

* 10/2024 eristusid "muu" vastuste alt, alates 11/2024 lisati eraldi vastusevariandina

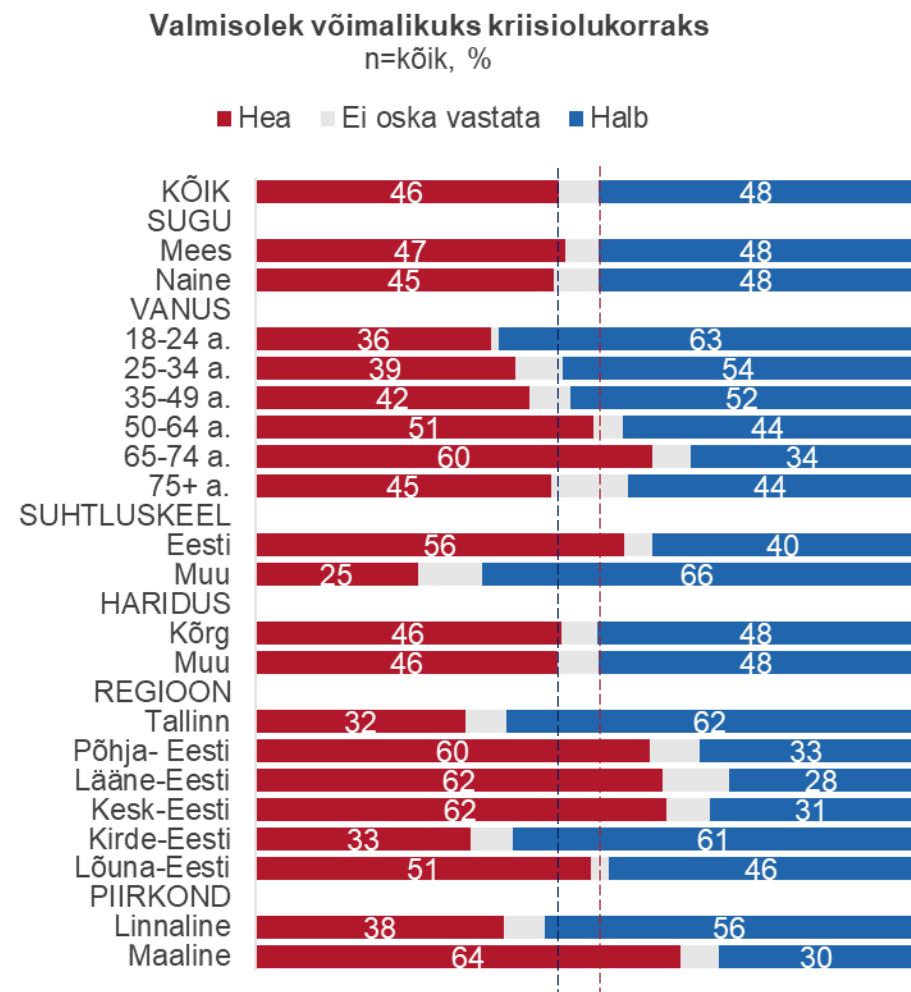
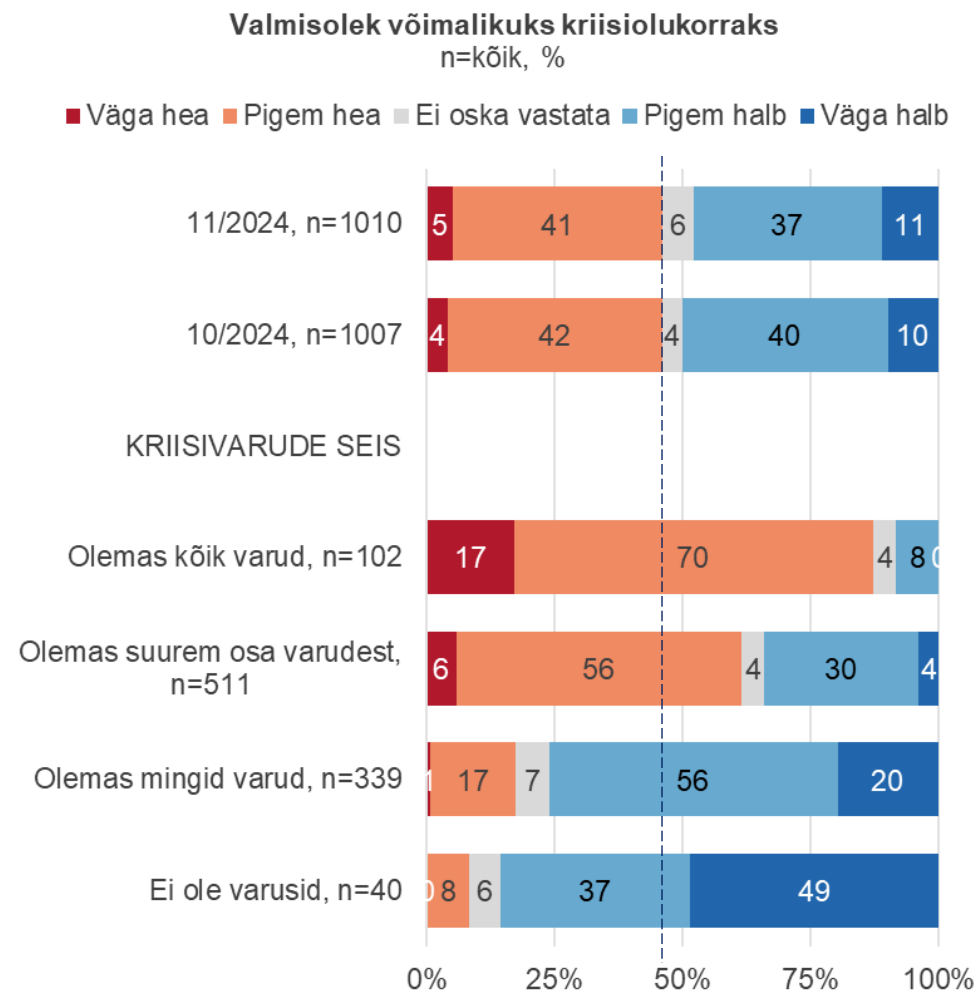
Kriisivalmidus

Valmisolek võimalikuks kriisilukorraks - hinnang

- Enda või oma pere valmisolekut võimalikuks kriisilukorraks, näiteks elektrikatkestuseks, sõjaliseks olukorraks vmt, hindab 46% elanikkonnast heaks, s.h vaid 5% väga heaks ja 48% halvaks, s.h 11% väga halvaks, hinnangut ei osanud anda 6%.
- Valmisolekut kriisilukorraks peavad (väga ja pigem) heaks sagedamini pigem üle 49-aastased, eelkõige 60-74-aastased, eestikeelsed ja maapiirkondade elanikud, piirkonniti väljaspool Tallinna ja Kirde-Eestit elavad inimesed.
- Valmisolekut kriisilukorraks peavad (väga ja pigem) halvaks sagedamini kuni 50-aastased, muukeelsed ja piirkonniti Tallinna ja Kirde-Eesti ning linnaliste piirkondade elanikud.
- Lisaks eristub selgelt, et mida parem on elanike kriisivarude seis, seda paremaks hindavad nad ka oma valmisolekut võimalikuks kriisilukorraks ja vastupidi – nii peavad oma valmisolekut heaks lausa 87% neist, kel olemas kõik vajalikud varud ja 61% neist, kel olemas suurem osa varudest; samas peetakse oma valmisolekut valdavalt halvaks juhul, kui olemas on vaid osalised varud (76%) või varud puuduvad sootuks (86%).
- Tulemused pole eelmise kuuga võrreldes oluliselt muutunud.

Kriisivalmidus

Valmisolek võimalikuks kriisilukorraks - hinnang

Kriisivalmidus

Valmisolek võimalikuks kriisilukorraks - Mitte-valmistumise põhjused

- Neilt, kes pidasid oma valmisolekut võimalikuks kriisilukorraks halvaks, uuriti, mis põhjusel nad ei ole selleks valmistunud.
- Peamiseks mitte-valmistumise põhjuseks on **rahaliste vahendite nappus** – sagedamini muukeelsete (52%) ja madalamasse sissetulekugruppi kuulujate (61%) jaoks.
- Kolmandik tõi välja, et kriisivarude hoiustamiseks **ei ole piisavalt ruumi** (eelmisel korral see eristus muude vastuste seast).
- 30% **ei pea kriisilukorraks valmistumist vajalikuks** – sagedamini 25-34-aastased (42%) ja kõrgemasse sissetulekugruppi kuulujad (45%).
- Neljandikul **ei ole piisavalt aega** ja kuuendikul **piisavalt teadmisi**, et kriisilukorraks valmistuda – mõlemal juhul nimetasid vastavat põhjust sagedamini noored, 18-24-aastased.
- 2% nimetas midagi muud (ei taha sellele mõelda, loodab riigi toele).
- Tulemused pole eelmise kuuga võrreldes oluliselt muutunud.

Võimalikuks kriisilukorraks mitte-valmistumise põhjused

n=pidasid oma valmisolekut halvaks, %

■ 10/2024, n=485 ■ 10/2024, n=495

* 10/2024 eristusid "muu" vastuste alt, alates 11/2024 lisati eraldi vastusevariandina

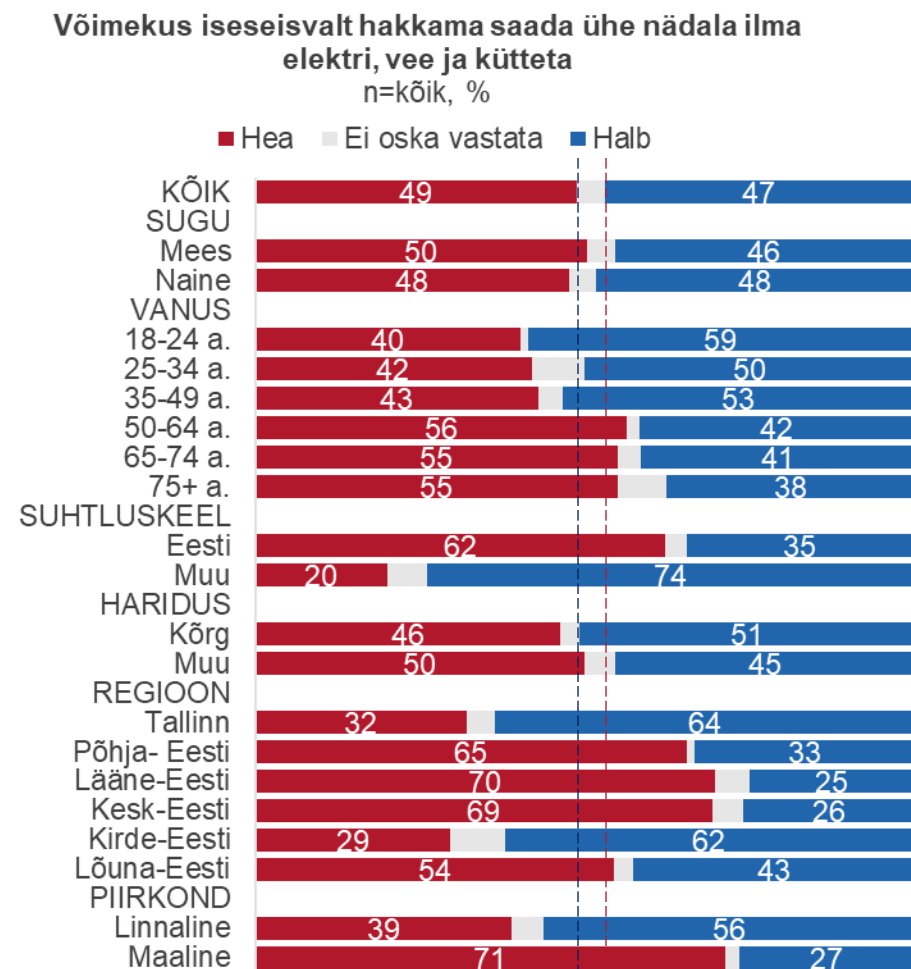
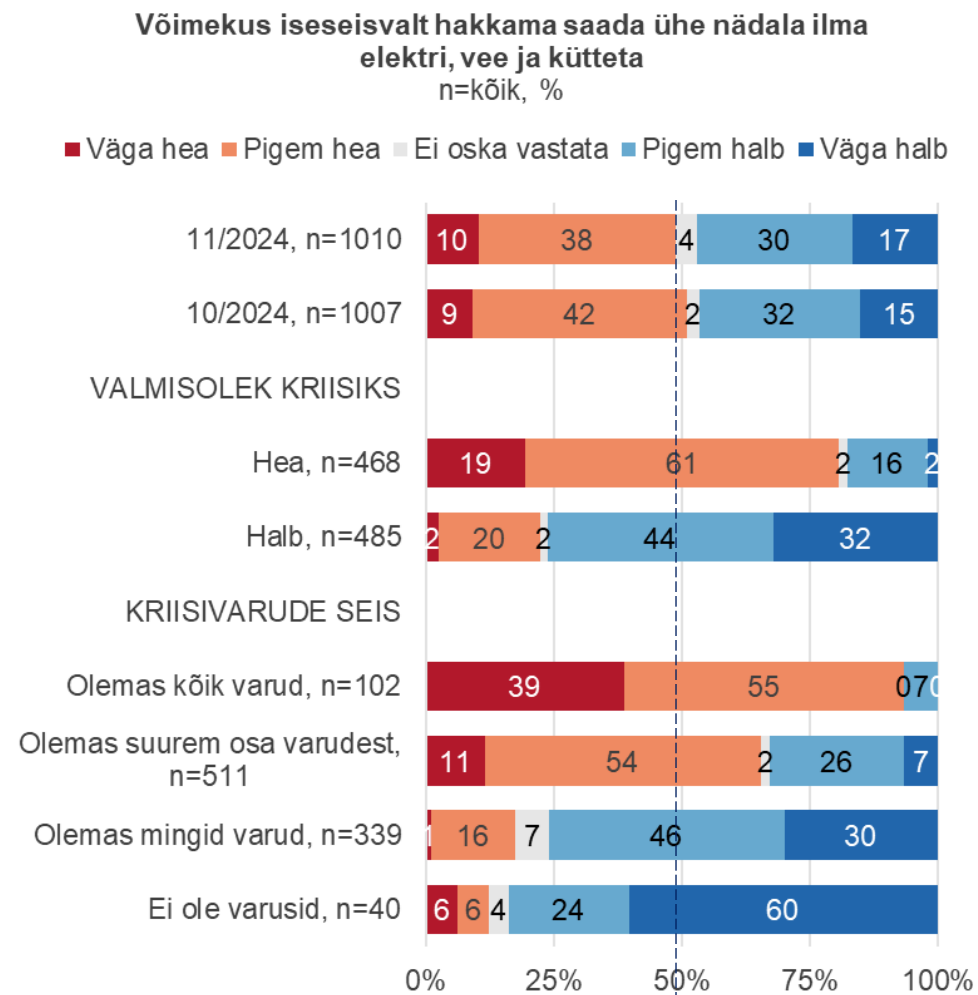
Kriisivalmidus

Võimekus iseseisvalt hakkama saada ühe nädala ilma elektri, vee ja küttega - hinnang

- Enda või oma pere võimekust iseseisvalt hakkama saada ühe nädala ilma elektri, vee ja küttega, hindab 49% elanikkonnast **heaks**, s.h vaid 10% väga heaks ja 47% **halvaks**, s.h 17% väga halvaks, hinnangut ei osanud anda 4%.
- Võimekust iseseisvalt hakkama saada ühe nädala ilma elektri, vee ja küttega peavad (väga ja pigem) **heaks** sagedamini pigem üle 49-aastased, eelkõige 50-64-aastased, eestikeelsed ja piirkonniti väljaspool Tallinna ja Kirde-Eestit elavad ning maapiirkondade elanikud. Ehk valdavalt samad elanikkonnagrupid, kes on enda hinnangul kriisiolukorraks hästi valmistunud (kokku kattuvus 81%).
- Võimekust iseseisvalt hakkama saada ühe nädala ilma elektri, vee ja küttega peavad (väga ja pigem) **halvaks** sagedamini kuni 50-aastased, muukeelsed ja piirkonniti Tallinna ja Kirde-Eesti ning linnaliste piirkondade elanikud. Ehk valdavalt samad elanikkonnagrupid, kes on enda hinnangul kriisiolukorraks halvasti valmistunud (kokku kattuvus 71%).
- Lisaks eristub selgelt, et mida parem on elanike kriisivarude seis, seda paremaks hindavad nad ka oma võimekust iseseisvalt hakkama saada ühe nädala ilma elektri, vee ja küttega ja vastupidi - nii peavad oma valmisolekut **heaks** lausa 97% neist, kel on olemas kõik vajalikud varud, 66% neist, kel on olemas suurem osa varudest; samas kui oma valmisolekut peetakse valdavalt **halvaks** juhul, kui on olemas vaid osalised varud (74%) või varud puuduvad sootuks (89%).
- Tulemused pole eelmise kuuga võrreldes oluliselt muutunud.

Kriisivalmidus

Võimekus iseseisvalt hakkama saada ühe nädala ilma elektri, vee ja küttega - hinnang

Ohuteavitus

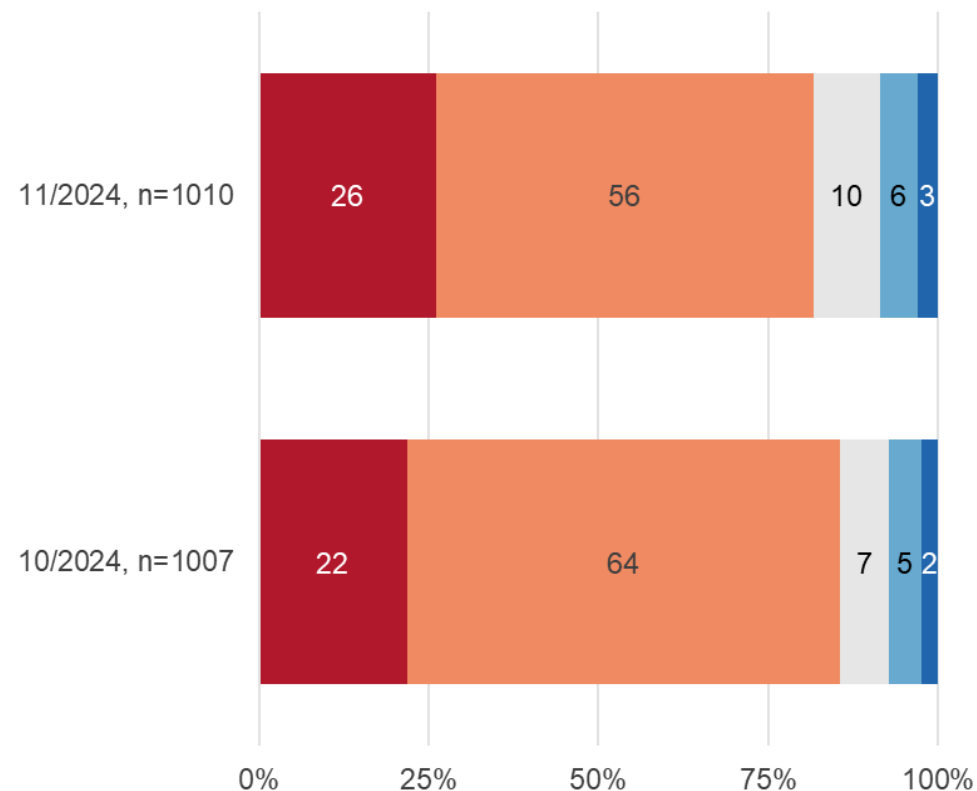
Riigi ametlike ohuteavituse kanalite usaldamine

- Riigi ametlike ohuteavituse kanaleid üldjuhul usaldatakse, usaldajaid on kokku 82%, s.h väga usaldab 26%; mitte-usaldajaid on kokku 9% ja vastust ei osanud anda 10%.
- Usaldajate seas on keskmisest enam 18-24-aastaseid (96%), eestikeelseid (84%), kõrgharidusega (86%) ja kõrgemasse sissetulekugruppi kuulujaid (87%) ning Põhja-Eesti elanikke (89%).
- Tulemused pole eelmise kuuga võrreldes oluliselt muutunud.

Riigi ohuteavituskanalite usaldamine

n=kõik, %

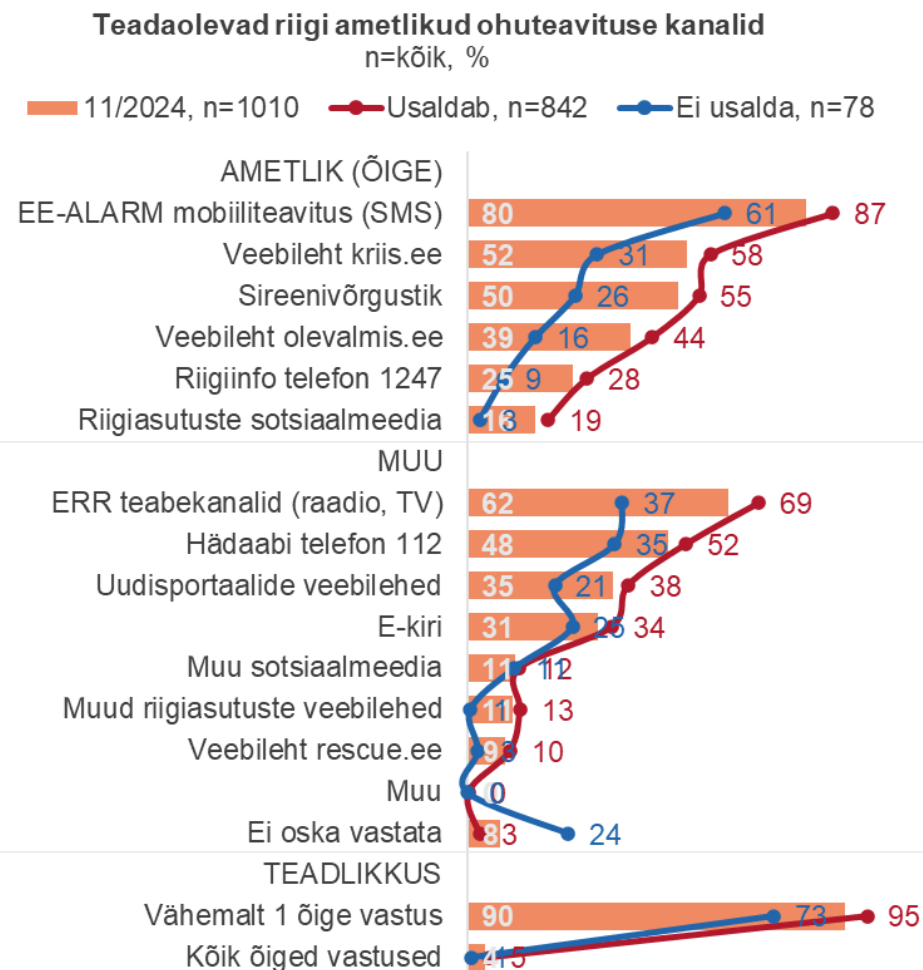
■ Väga usaldate ■ Pigem usaldate ■ Ei oska vastata
■ Pigem ei usalda ■ Üldse ei usalda

Ohuteavitus

Teadlikkus riigi ametlikest ohuteavituse kanalitest

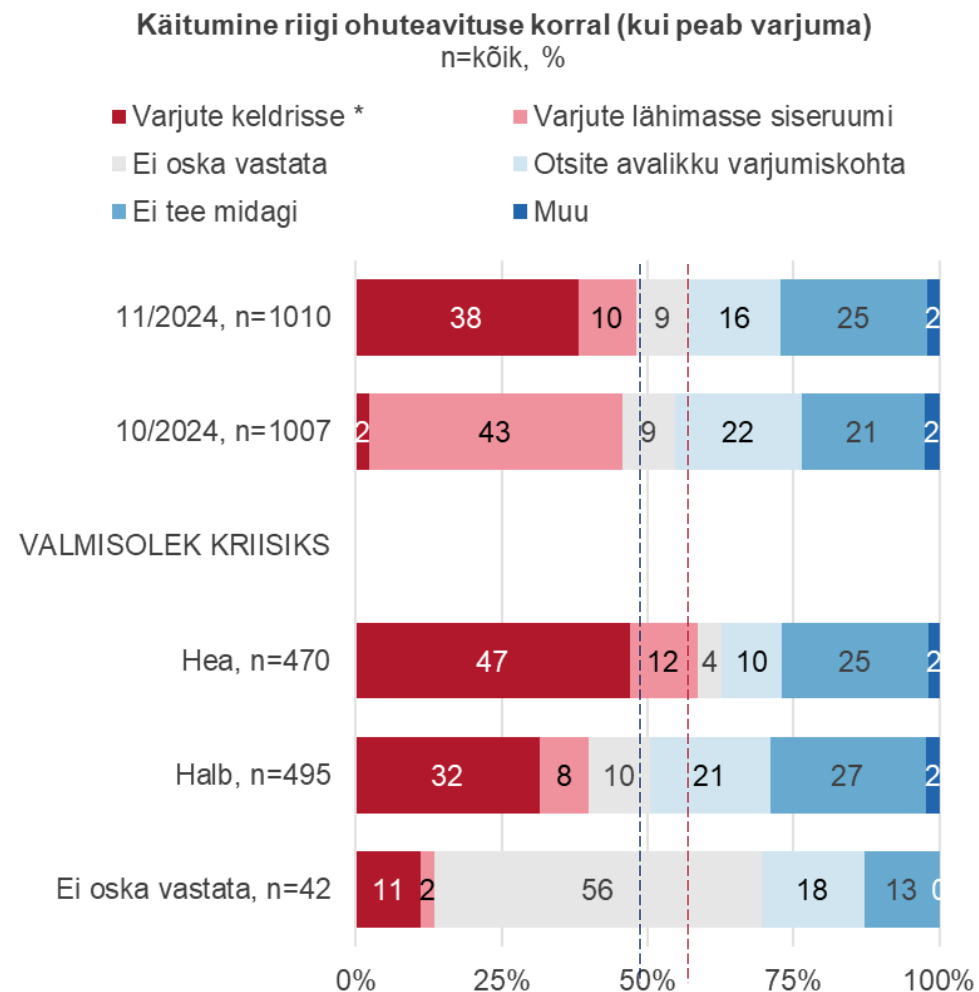
- Vastajatel paluti nimetada, millised loetletutest on neile teadaolevalt riigi ametlikud ohuteavituse kanalid. Keskmiselt nimetati 5 erinevat kanalit.
- Riigi ametlikest ohuteavituse kanalitest nimetati kõige sagedamini ehk 80% poolt **EE-ALARM mobiilteavitust (SMS-i)** ja ligikaudu poolte poolt **sireenvõrgustikku** ja veebilehte **kriis.ee**, juba veidi vähesemate poolt veebilehte **olevalmis.ee** (39%), **riigiinfo telefoni 1247** (25%) ning vaid kuuendik nimetas **riigiasutuste sotsiaalmeediat**.
- Kõik muud vastused ei ole riigi ametlikud ohuteavituse kanalid.
- Kokku andis vähemalt ühe õige vastuse 90% elanikkonnast, kõiki riigi ametlike ohuteavituse kanaleid oskas üles loetleda vaid 4% elanikkonnast.
- Riigi ohuteavituse kanalite usaldajad nimetasid selle ametlike kanalitena rohkem kanaleid (keskmiselt 6,1) kui mitte-usaldajad (keskmiselt 4,4), usaldajate seas oli oluliselt enam ka õige vastuse andnuid.
- Mitte-usaldajad nimetasid oluliselt harvemini just ametlike teabekanaaleid (EE-ALARM-i, veebilehti kriis.ee ja olevalmis.ee, samuti sireenvõrgustikku), kuid ka ERR teabekanaaleid.

Varjumine

Käitumine riigi ohuteavituse korral

- Kui saadakse riigilt ohuteavitus ja peab varjuma, siis 38% varjub keldrisse ja 10% lähimasse siseruumi (eelmine kord vastuse kelder puudumisel vastati pigem siseruumi). Mõlemat käitumist peetakse riigi poolt sobilikuks (kokku 48%). Siseruumi või keldrisse varjujate seas on keskmisest oluliselt enam 50-64-aastaseid, eestikeelseid ja enda hinnangul kriisilukorras hästi valmistunud elanikke (60%).
- 16% elanikkonnast sooviks riigi ohuteavituse korral varjuda avalikku varjumiskohta ja 25% elanikkonnast ei teeks midagi.
- Mida noorem ollakse, seda tõenäolisemalt otsitaks avalikku varjumiskohta ja mida vanem ollakse, seda tõenäolisemalt ei tehtaks midagi – eelistuse piir jookseb 50-eluaastast.
- Selge erisus ilmneb ka elupiirkonnast – kui maapiirkondade elanikud ei teeks ohuteavituse korral tõenäolisemalt midagi, siis linnaliste piirkondade elanikud otsiksid tõenäolisemalt avalikku varjumiskohta.
- Lisaks hindasid avaliku varjumiskoha otsijad enda kriisiks valmisolekut sagedamini halvaks (23%).
- Muude vastustena nimetati lisaks, et sõidetakse linnast maale, teise riiki või käitutakse vastavalt olukorrale.

* 10/2024 eristusid "muu" vastuste alt, alates 11/2024 lisati eraldi vastusevariandina

Varjumine

Käitumine riigi ohuteavituse korral

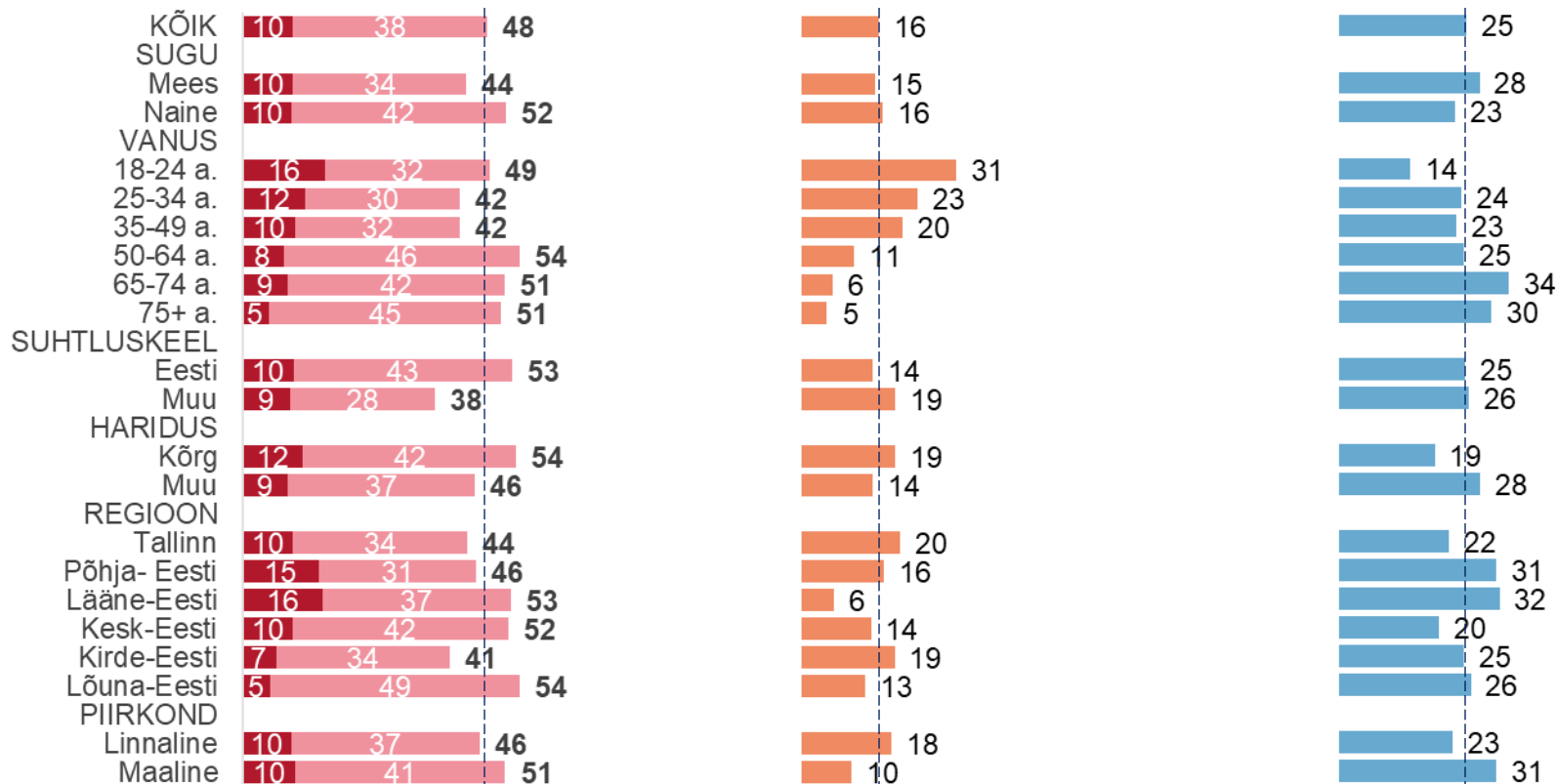
Käitumine riigi ohuteavituse korral (kui peab varjuma)

n=kõik, %

■ Varjute lähimasse siseruumi ■ Varjute keldrisse ■ Kokku

■ Otsite avalikku varjumiskohta

■ Ei tee midagi

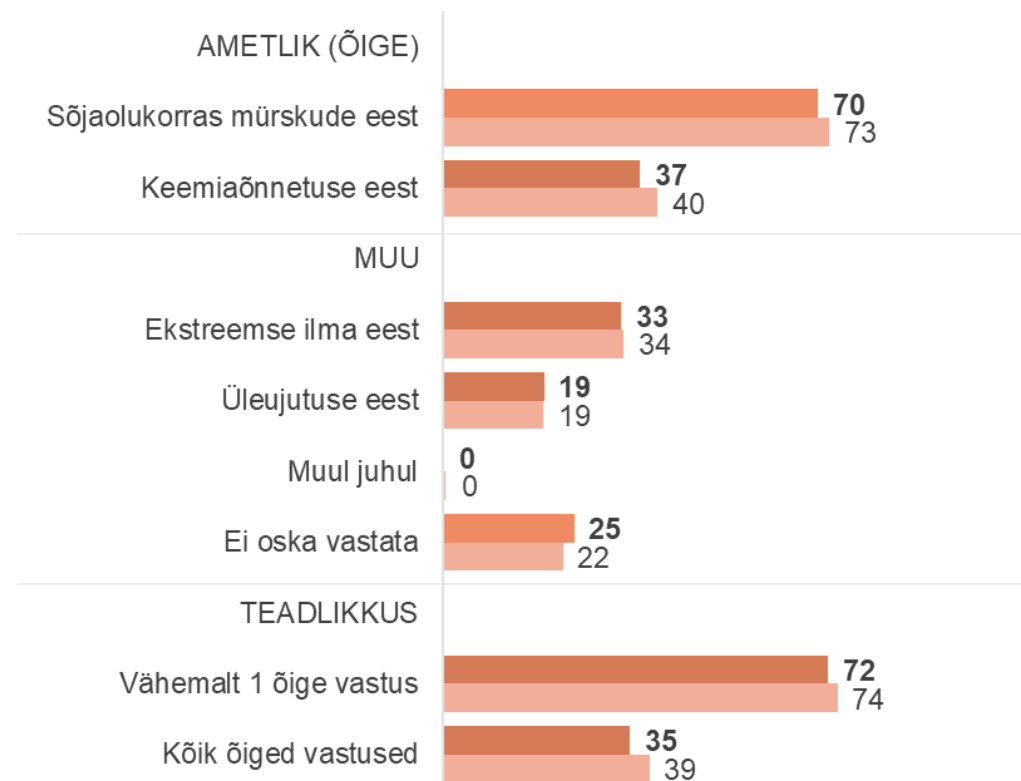
Varjumine

Avalikes varjumiskohtades varjumise võimalused

- Elanikele teadaolevalt saab avalikku varjumiskohta varjuda 70% arvates sõjaolukorras mürskude ja 37% arvates keemiaõnnetuse eest.
- Mõlema õige vastuse andis kokku 35% elanikkonnast ja vähemalt ühe õige vastuse 72%. Õige vastuse andsid sagedamini 18-34-aastased, eestikeelsed, kõrgharidusega elanikud, samuti enda hinnangul kriisiolukorraks hästi valmistunud elanikud ning elanikud, kel on kriisiolukorraks olemas suurem osa varudest või kõik varud.
- Lisaks arvati ekslikult, et avalikku varjumiskohta saab varjuda ka **ekstreemsete ilmastikuolude** (kolmandik) ja **üleujutuse** (viiendik) korral.
- Viiendik ei osanud aga nimetada ühtegi olukorda, mil avalikku varjumiskohta varjuda saaks; sagedamini muukeelsed (32%) ja Kirde-Eesti (38%) elanikud, samuti elanikud, kel ei ole kriisivarusid (39%).
- Tulemused pole eelmise kuuga võrreldes oluliselt muutunud.

Olukorrad, mil saab teadaolevalt avalikku varjumiskohta varjuda
n=kõik, %

■ 11/2024, n=1010 ■ 10/2024, n=1007

Evakuatsioon

Käitumine evakuatsiooni korral

- Kui riik saadab evakuatsioonikorralduse, siis valdav osa ehk 57% pakib kaasa olulisemad asjad ning liigub lähimasse kogunemiskohta, kust riik korraldab transpordi evakuatsioonikohta, lisaks 11% lahkub kodust lähedaste või tuttavate juurde. Seega kokku 68% käitub riigi ametlikule ootusele vastavalt.
- Riigi ootustele vastavalt käituks evakuatsioonikorralduse puhul sagedamini kuni 50-aastased, kõrgharidusega, Tallinna ja muude linnaliste piirkondade, samuti riigi ohuteavituskanaleid usaldavad (73%) elanikud.
- Lisaks läheks 2% lähimasse kogunemiskohta isiklike asju pakkimata ja kokku 23% jääks koju – s.h pooled neist kontrolliks, kas näevad või kuulevad midagi ohtlikku ja ohu puudumisel jääks koju, teine pool aga jääks koju igal juhul.
- Evakuatsioonikorralduse korral koju jääjate seas on sagedamini üle 49-aastaseid, muukeelseid, madalama haridustasemega, Lõuna-Eesti ja maapiirkondade elanikke, lisaks riigi ohuteavituskanaleid mitte-usaldavad elanikke (40%).
- Lisaks eristub, et mida vanem vanusgrupp, seda tõenäolisemalt eelistatakse koju jääda ja vastupidi.
- Tulemused pole eelmise kuuga võrreldes oluliselt muutunud.

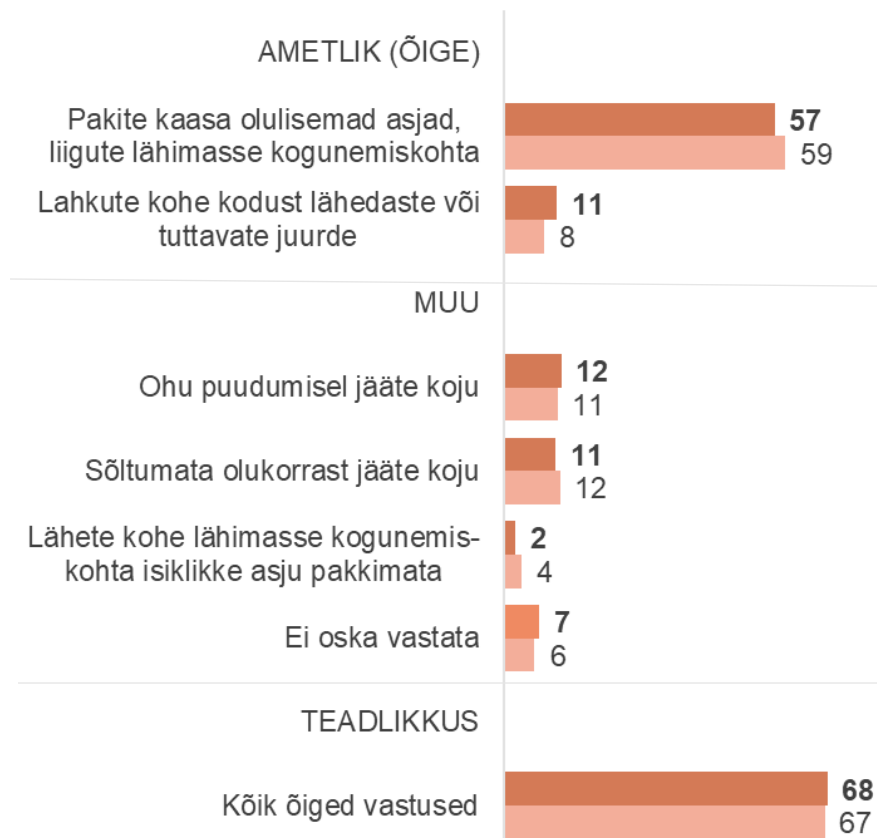
Evakuatsioon

Käitumine evakuatsiooni korral

Käitumine evakuatsiooni korral

n=kõik, %

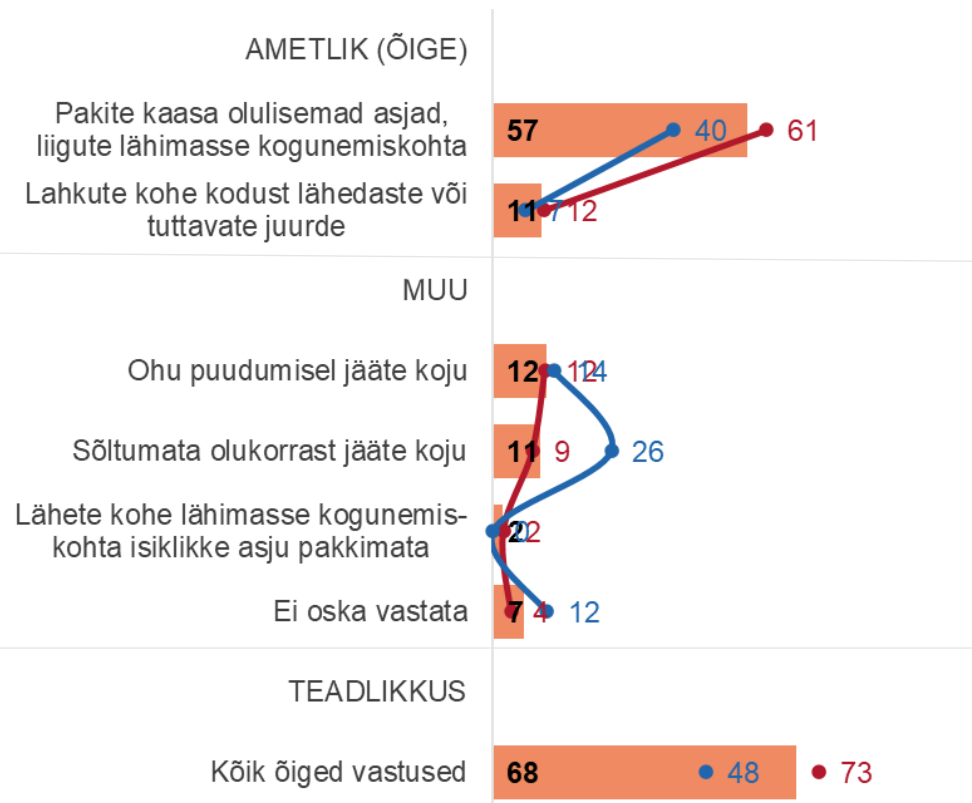
■ 11/2024, n=1010 ■ 10/2024, n=1007

Käitumine evakuatsiooni korral sõltuvalt riigi ohuteavituskanalite usaldamisest

n=kõik, %

■ 11/2024, n=1010 ● Usaldab, n=842 ● Ei usalda, n=78

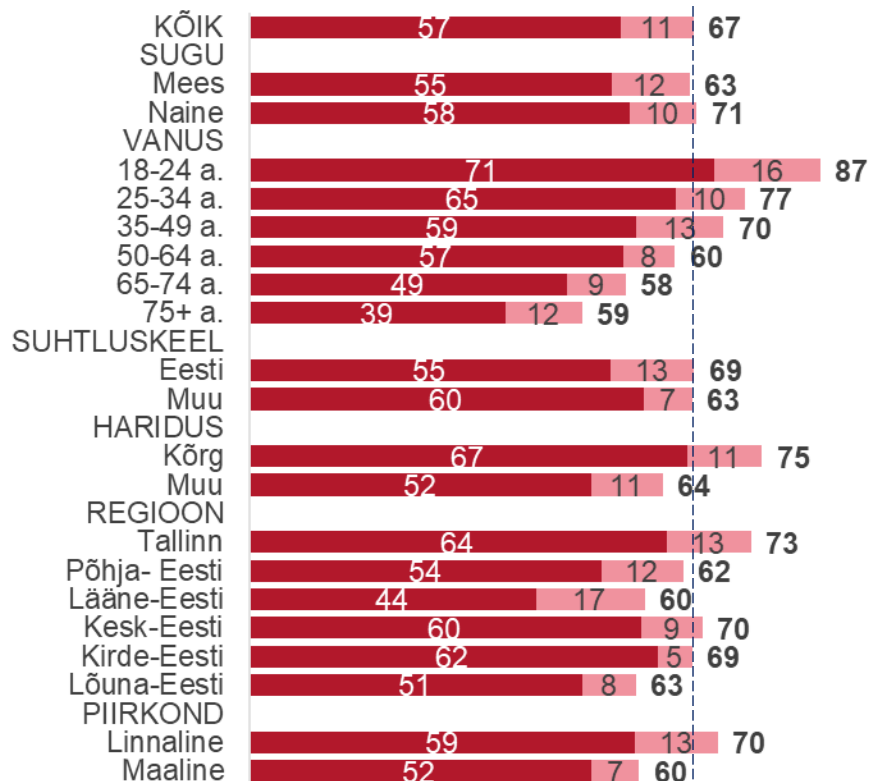
Evakuatsioon

Käitumine evakuatsiooni korral

Käitumine evakuatsiooni korral

n=kõik, %

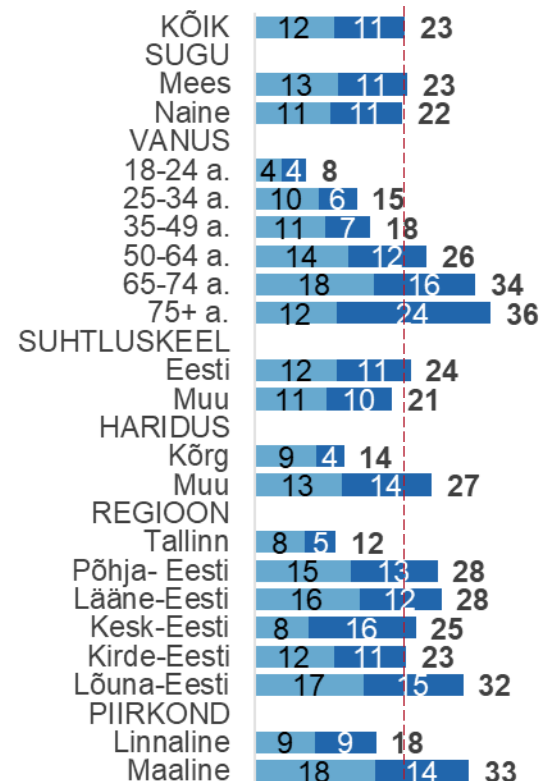
- Pakite kaasa olulisemad asjad, liigute lähimasse kogunemiskohta
 - Lahkute kohe kodust lähedaste või tuttavate juurde
- Kokku**

Käitumine evakuatsiooni korral

n=kõik, %

- Ohu puudumisel jääte koju
 - Sõltumata olukorrast jääte koju
- Kokku**

Evakuatsioon

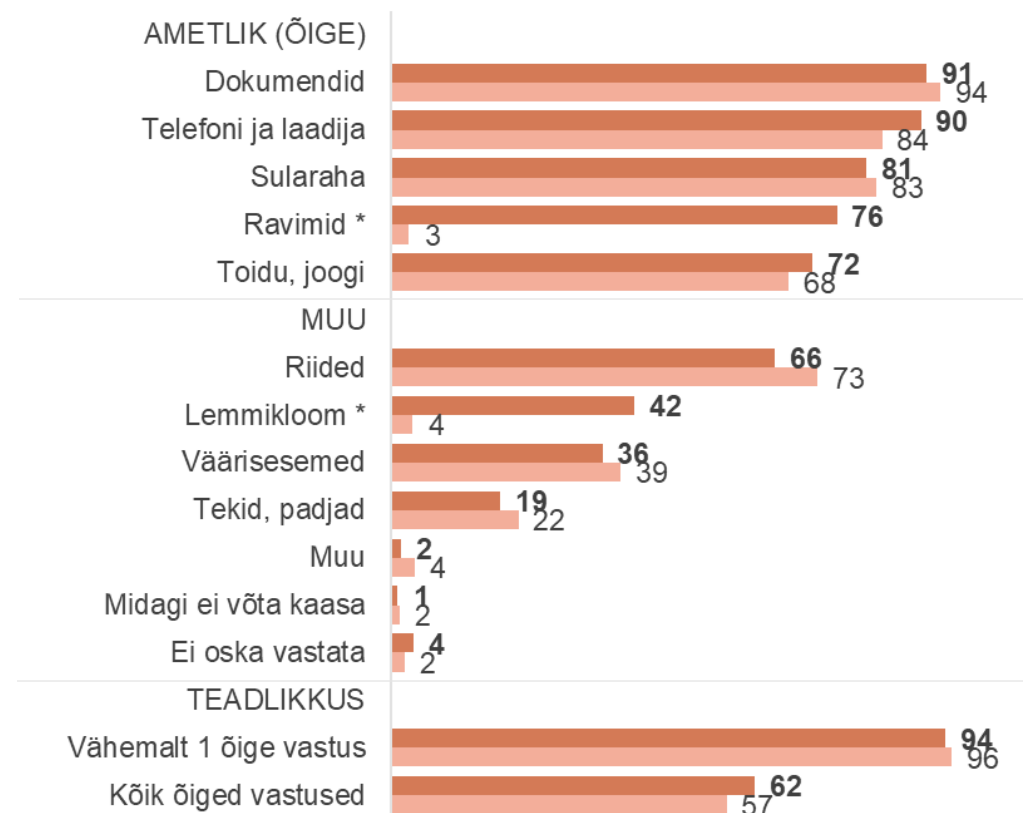
Kaasa võetavad asjad evakuatsiooni korral

- Kui saadakse riigilt evakuatsioonikorraldus, siis valdav osa elanikest võtaks kaasa **dokumendid, telefoni koos laadijaga ja sularaha**. Lisaks võtaks 2/3 kaasa ka **ravimid** ja **toidu, joogi**. Need on riigi poolsed soovituslikud ootused evakuatsiooni korral.
- **Kõik soovituslikud asjad võtaks kaasa kokku 62% ja vähemalt ühe vajaliku asja 94% elanikkonnast**. Kõik vajalikud asjad võtaks evakuatsiooni korral kaasa sagedamini üle 49-aastased (vähemalt 67%), eestikeelsed (61%), maapiirkondade (63%) elanikud; samuti enda hinnangul kriisiolukorraks hästi valmistunud (68%) elanikud ning elanikud, kel on kriisiolukorraks olemas suurem osa varudest (72%) või kõik varud (78%).
- Kuid lausa 66% elanikest võtaks evakuatsiooni korral kaasa ka oma riided, 42% lemmiklooma, 36% väärisesemed ja 16% tekid, padjad.
- Muude vastuste seas nimetati sagedamini tikke, enesekaitse vahendeid ja raadiot.
- Tulemused pole eelmise kuuga võrreldes oluliselt muutunud.

Kaasa võetavad asjad evakuatsiooni korral

n=kõik, %

■ 11/2024, n=1010 ■ 10/2024, n=1007

* 10/2024 eristusid "muu" vastuste alt, alates 11/2024 lisati eraldi vastusevariandina

Teostajad

TELLIJA

Päästeamet

Kontaktisik: Mari Krusten

(mari.krusten@rescue.ee, 5196 1611)

TEOSTAJA

Turu-uuringute AS

- Aruanne, projekti juhtimine: Liis Grünberg
(liis@туру-uuringute.ee, 585 29 707)
- Veebiküsitluse haldamine: Kristel Merusk
- Telefoniküsitluse juhtimine: Angelina Oblikas
- Ankeedi tõlge: Irina Strapatsšuk
- Ankeedi programmeerimine: Reijo Pohl
- Andmetöötlus: Even Korberg

Pärnu mnt 102, 11312 Tallinn

www.turu-uuringute.ee

**TURU-
UURINGUTE
AS**